

A szóértés vizsgálata hallássérült középiskolásoknál

Szabó Ágnes

Eötvös Loránd Tudományegyetem BTK Nyelvtudományi Doktori Iskola,

Alkalmazott nyelvészet oktatási program

agnes-szabo@caesar.elte.hu

A beszédelsajátítás során kiemelten fontos szerepet kap a hallás, annak sérülése hatással van a beszédprodukciónak és a percepciónak minőségére. A szavakat mentális lexikonunkban keressük a megértés során. A beszédmegértés három alapfolyamatból áll: a szóértésből, mondatértésből és a szövegértésből (Gósy 2005).

Vizsgálatunk célja elsődlegesen az volt, hogy feltárjuk, a hallássérült fiataloknál milyen összefüggés mutatkozik az objektív szóértési feladat és a szubjektíve ítélt szóismeret/szóértés között.

Hipotéziseink a következők voltak: 1) a hallássérülés még az érettségi előtti időszakban is hatással van a beszédfeldolgozásra, a hallássérültek tehát gyengébben teljesítenek a szóértésben ép hallású társaikhoz képest, 2) a szubjektív megítélés jobbnak ítéli a valós szóértési teljesítményt.

Kutatásunkban 40-40 hallássérült és ép hallású, azonos középiskolába járó tanuló vett részt. A kísérleti személyeket nemben, korban és a középiskolában tanult fő tantárgy alapján egyeztetettük. A gyermekek a középiskola 9-12. évfolyamának tanulói. Feladatuk szóértés volt, amit két kísérlettel mértünk. Az első feladatban egy ismeretterjesztő szövegben kellett jelölniük az ismeretlen szavakat, majd 10 szó értésére kérdeztünk rá feleletválasztós teszt segítségével. A második kísérletben egy spontán narratívában kellett jelölniük az ismeretlen szavakat, majd itt is 10 szó értését ellenőriztük.

Előzetes eredményeink alapján hipotéziseink részben igazolódtak: 1) még az érettségi előtt álló hallássérültek is gyengébben teljesítettek az ép hallásúknál, 2) a szubjektív megítélés nem minden esetben ítéli jobbnak a valós szóértési teljesítményt.

A kutatás hozzájárul a beszédmegértési nehézségek, félreértések jobb megismeréséhez a hallássérült fiataloknál. A nagyszámú hibázást okozhatta a rossz rögzülés, memóriaproblémák, lexikai bizonytalanság vagy hiány, észlelési zavar, a mentális lexikon zavara. A kutatás résztvevőinek érettségi vizsgát kell tenniük, amelyhez a 2004-ben Magyarországon bevezetésre került kétszintű érettségi megjelenésével elengedhetetlen a kiváló szövegértés, ezáltal a szóértés is. Ezek célzott fejlesztésével sikeresebbé tehető a hallássérült tanulók iskolai teljesítménye, továbbtanulása.